

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

§. 5. De Actu electionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

gant, totum Capitulum jure eligendi privatum est, & electio ad Superiorem devolvitur. *5to.* Quamvis illi quinque excludere velint, possunt tamen vel omnes vel aliquos ad electionem admittere, dummodò omnes s. consentiant, quia unus solus Capitularium se opponere potest, ne privatus admittatur;

licet enim, si de necessitate vel utilitate Ecclesiæ agatur, sufficiat, si major pars Capituli consentiat, dum autem de jure singulorum agitur, omnes consentire debent. *Juxta Regul. Juris. 29. Quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet. Et Regul. 56. In re communi melior est conditio prohibentis. De Reg. Juris. in 4.*

G. Quintus.

DE

Actu Electionis.

Quæres primo. Quot modis electio fieri potest? *R.* Post Concilium Lateranense sub Innocentio III. relato in famoso illo *Capitulo, quia propter 42. de elect.* tres electionis formæ sunt: *1ma* per inspirationem, *2da* per compromissum, *3tia* per scrutinium. Sed si Electores alio novo modo eligant, electio nulla est, & Electores formas præscriptas non servantes per sententiam Judicis pro illa vice potestate eligendi privantur, quæ est differentia inter eligentes indignum, & in forma electionis errantes, quòd errantes per sententiam Judicis sint privandi, eligentes verò scienter indignum ipso facto sint privati, ut antè dictum.

Quæres secundo. Quid est electio per inspirationem? *R.* Illa fit, cum simul omnes Electores, quasi Divino commoti impulsu, nullo præcedente Tractatu in unius electionem consentiunt. *sic. cap. quia propter.*

Quæres tertio. Quotplex electio per inspirationem? *R.* 2plex: alia est verè per inspirationem, quando quis à DEO

per signum aliquod designatus communi consensu ad Prælaturam potiùs rapitur, quàm eligitur. Taliter electus est S. Nicolaus ex Laico in Episcopum, taliter S. Severus ex Lanifice factus Archiepiscopus, S. Ambrosius ex Catechumeno nondum baptizatus proclamatus est Episcopus. Ut refertur in *can. statuumus. 8. dist. 61. §. econtra.* Hæc electio cum sit immediatè à DEO, nullis humanis subjacet legibus, vix tamen hodie reperitur, postquam, ut jocantur Interpretes, columbam, quæ Episcopos demonstrare solebat, corvus devoravit. Electio per quasi inspirationem est; quando nullo præcedente Tractatu omnes Electores communiter quasi uno ore in eundem consentiunt, hæc ut valeat, absque vitio simoniæ, conspirationis, requisitionis vel consensûs extra Capitulum habiti debet processisse.

Quæres quarto. Quæ forma eligendi per compromissum? *R.* Electio per compromissum fit, quando potestas eligendi uni, *cap. causam. 8. de elect.* vel duobus
aut

aut pluribus Clericis & viris idoneis. *cap. in causis. 30. cap. cum in jure. 33. cap. cum in veteri. 52. de elect.* sive de Collegio. *cit. cap. in causis.* sive extra Collegium. *cit. cap. causam.* ab omnibus, qui jus eligendi habent, committitur, ut vice omnium vel loco vacanti prospiciant, vel alios, qui hoc faciant, eligant. *cit. cap. in causis.* Ne compromissum fiat, unus solus Capitularium se opponens impedire potest; nam cum compromissum sit voluntarium, & juri præjudicet singulorum, ab omnibus recipi necesse est. *juxta cit. reg. juris. Quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet.*

Quæres quinto. Quot modis compromissum fieri potest? *re.* Duobus: Vel absolute vel limitate: si absolute data eligendi potestas: quemcunque idoneum, etiamsi de gremio non sit, postulare possunt, juxta Regulam communiter receptam: Qui potest eligere, potest & postulare. *Gloss. in cap. cum dilectus. 32. de election. Verb. de gremio.*

Quæres sexto. Quando compromissum sit limitate? *re.* Quando compromissariorum potestas restringitur, ut ex Capitularibus unum eligant. *Cap. in causis. 30. cit. cap. cum dilectus. 32. de elect.* Vel aliquem requisito certarum personarum consilio. *cap. cum in veteri. 52. de election.* Vel ut eligant eum, quem requisitis secretò singulorum Capitularium votis à majore parte Capituli invenerint nominatum. *cit. cap. cum dilectus.* Quo modo posteriori factum compromissum non purum, sed ex scrutinio mixtum est, adeoque ex 2plici electionis forma aliquid participat. Hic modus

eligendi optimus est. *Gloss. in cap. cum expediat. 29. de elect. in 6. Verb. inquisitio.* quia & evitantur difficultates & subtilitates. *cap. quia propter.* Et quilibet eligentium votum retinet, dum Compromissarii illum, quem major pars respectu totius Capituli, non respectu aliorum nominatorum designaverit, eligere obligantur. *cap. si cui. 23. & cit. cap. cum expediat. 29. de election. in 6.*

Quæres septimo. Quam formam in eligendo Compromissarii servare tenentur? *re.* Non tenentur in facienda electione ullam scrutini formam observare, nisi plures fuerint Compromissarii; tunc enim illum, in quem major Compromissariorum pars consenserit, eligere debent. Nec compromissum valeret hæc formâ datum: ut is eligeretur, in quem plures ex Compromissariis consenserint, ut si septem Compromissarii, & duo in Petrum, duo in Paulum, & tres in Joannem consentirent, electio Joannis invalida foret, quia major pars Compromissariorum in illum non consensit. Deinde concordante majore Compromissariorum parte, ab uno nomine omnium electio promulgari debet: Ego nomine meo & aliorum consentientium eligo &c. *cap. sicut. 21. de election. in 6.*

Quæres octavo. An Compromissarii se ipsos eligere possint? *re. 1mo.* Compromissarii unum ex ipsis eligere possunt, non solum quando id ab eligentibus est concessum. *cap. cum in jure. 33. de election.* Sed etiam quando absoluta eligendi potestas data est; quia nemini officium suum damnosum esse debet. Compromissariis autem damnosum foret, si

jure electionis passivo privarentur, 2do. Nullus sibi ipsi ex Compromissariis primo votum dare, & ita electionem inchoare potest, quia qui se ipsum eligit, ambitiosus judicatur. *Can. in scripturis. 9. caus. 8. q. 1. 3tio.* Compromissarius aliorum suffragiis in se directis consentiendo accedere potest: ut si ex septem Compromissariis tres Titium Compromissarium, & tres Cajum ex Capitulo eligerent, Titius priorum votis accedendo numerum augere & sui electionem ita perficere valet. Ut decisum est in *cit. cap. cum in jure.* Ubi tria notanda: 1um. Si Compromissarius unum nominarit, & ipse ab uno vel duobus sequentibus nominatur, potest revocato, quod prius dederat, suffragio se eligentibus accedere, & numerum eligentium supplere. *Gloss. in cit. cap. cum in jure. Verb. consentiat. 2dum.* Idem in aliis electionibus aut nominationibus, in quibus unus à pluribus non secretò, sed per vota manifesta eligitur, fieri potest. 3^{ium}. Quando in Ecclesia consuetudo, ut dum publicato scrutinio in neminem majora vota respectu totius Capituli consentire apparet, minora vota ad majora vota accedere possint, Elector se eligentibus accedere non prohibetur.

Quæres nono. An eligentes compromissum revocare possint? R. 1mo. Si potestas eligendi ad certum tempus, intra quod eligere debeat, Compromissario restricta fuerit, eo evoluta, si electio nondum peracta, de se cessat compromissum. *Cap. cum in veteri. 52. de election. 2do.* Re non amplius integrâ, hoc est: si in negotio compromissi ad

substantialia est processum, compromissum revocari nequit. 3^{tio}. Si Capitulum in gratiam Compromissariorum in compromissum consentit, etiam re integrâ compromissum revocari non potest, cum sit quædam donatio. *L. si ve eman- cipatis. 17. C. de donation.* Aliàs compromissum re integrâ revocari potest, si factum in favorem Ecclesiæ, ut eidem provideretur; tunc enim compromissum rationem mandati aut commissionis habere censetur. In dubio non in favorem Compromissariorum, sed in favorem Ecclesiæ factum præsumitur compromissum.

Quæres decimo. Ad quem electio devolvitur, si à Compromissariis eligatur indignus? R. Si Compromissarii scienter vel ignoranter indignum elegerunt, potestas eligendi ad Compromittentes revertitur, etiam si plures sint Compromissarii, & major pars indignum elegerit. Ratio est: quia postquam Compromissarii officio suo functi sunt, sive bene sive malè, ut loquitur *Gloss. in cap. causam. 8. de election. Verb. recipi.* Eorum potestas & officium expirat, ut sine nova commissione eligere amplius non valeant, neque minori parti fit injuria, quæ indignum ignoranter, vel dignum nominavit: quia eligendi potestas, quam habent, ultra Compromittentium intentionem non extenditur. Idem est, quando Electus à Compromissariis dignus electioni consentire recusat.

Quæres undecimo. Si Compromissarii intra terminum Juris non eligant, an electio ad Capitulum devolvitur? R. Neg. Sed providendi potestas ad Superiorem de-

deolvitur, & Compromittentes sibi imputare debent, quòd in Compromissarios tam negligentes potestatem eligendi transtulerint, & ita valet Regula, quòd Procurator Domino noceat negligendo, non tamen in committendo. *Cap. si Compromissarius. 37. de election. in 6.*

Quæres duodecimo. Quid est electio per scrutinium? *32.* Forma scrutini in his formalibus. *cap. quia propter. 42. de election. consistit, "ut præsentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt*

"commodè interesse, assumantur tres
"de Collegio fide digni, qui secretè &
"sigillatim vota cunctorum diligenter
"exquirant, & in scriptis redacta mox
"in communi publicent, nullo prorsùs
"appellationis obstaculo interjecto, ut
"is collatione votorum inter se habitâ
"eligatur, in quem omnes, vel major
"& sanior pars Capituli consentit." *Idem*
hac forma, cùm omnia ferè sint substantialia, plurimæ sunt difficultates, pro quibus expediendis specialem §. duximus exponendum,

§. Sextus.

DE

Electione per Scrutinium.

Quæres primo. Quot sunt partes scrutini? *32.* Quinque. *1mo.* Electio scrutatorum. *2do.* Ipsum scrutinium, seu secreta suffragiorum collectio per scrutatores facta. *3tio.* Scrutini publicatio. *4to.* Suffragiorum collatio. *5to.* Decretum capitularis & communis electionis.

Quæres secundo. Quæ ad electionem scrutatorum requiruntur substantialia? *32.* Sequentia: *Primum substantiale.* Scrutatores, uti vocantur *in cap. Cumana. 50. de election.* ab Electoribus capitulariter congregatis vel per publicum scrutinium, vel per compromissum assumi, nequaquam autem sese ingerere debent. Attamen Abbas Panormitan. quem sequitur Laym. electionem valere putat, si tres de Capitulo, aliis videntibus & tacentibus, aliorum vota scrutari incipiant: quia cùm agatur de re meritoria

& concupiscibili, tacentes habentur pro consentientibus. *2dum substantiale.* Numero tres, nec plures, nec pauciores esse debent, quamvis *Gloss. in cit. cap. quia propter. Verb. sanior.* velit ternarium numerum non esse de substantia, dummodò tot sint Inquisitores, ut fraus fieri non possit. *3tium.* De Collegio, non præcisè viduatæ Ecclesiæ, sed de Collegio eligentium esse debent. Quamvis Canonistæ Germani sustineant, quòd in Germania per consuetudinem extranei in scrutatores assumi valeant.

Quæres tertio. Quæ essentialiter requiruntur ad scrutinium? *32.* Sequentia: Substantiale primum est, ut à scrutatoribus cunctorum votum exquiratur, uno igitur eligentium præterito non valet electio. *2dum.* Ut exquirantur secretè, hoc est, seorsim ab aliis de Collegio, ut

G 3

quisque